

Pavel Koblasa

Čtyři generace Hietlerů v pohořských matrikách

Slavné osobnosti přitahují pozornost historických badatelů, často se na ně a na jejich původ zaměřují genealogové. Nejinak je tomu i u nechvalně známého diktátora Adolfa Hitlera (1889 - 1945), který celých dvanáct let vládl Německu a stál v čele zrušného národně-socialistického režimu. Před druhou světovou válkou a ještě více po ukončení tohoto konfliktu býval Adolf Hitler dokonce spojován s obcí Pohoří na Šumavě (Buchers), která se nacházela až do sedmdesátých let 20. století v Novohradských horách při hranici s Rakouskem.

Hitlerův rodokmen je znám již řadu let a není třeba se jím zde podrobněji zabývat. Pouze připomeňme, že Hitlerovi předkové z otcovy i matčiny strany hospodařili především v dolnorakouské vesnici Spital, v oblasti Waldviertelu. Traduje se, že ve Waldviertelu trávil prázdniny u příbuzných i malý Adolf Hitler. Ve Spitalu žil Hitlerův děd Johann Georg Hiedler. Jeho praděd Martin Huttler přesídlil do Spitalu z nedalekého Walterschlagu, odkud známe jména Hitlerova prapraděda Johanna Hiedlera a jeho otce Stephana Hiedlera. V době Hitlerova dětství patřila samostatná obec Spital k soudnímu okresu Weitra, stálo tady 51 domů a trvale zde žilo 290 obyvatel. V blízkém Walterschlagu se jednalo o 17 domů se 73 obyvateli.

V této stati se však spíše pozastavíme nad původem rodiny Hietlerů, kteří žili po několik generací ve výše zmíněném Pohoří na jihu Čech, a nad tím, zda je možné najít nějaké příbuzenské vazby mezi předky Adolfa Hitlera a pohořskou rodinou Hietlerů. Dlužno podotknout, že v materiálech týkajících se Pohoří se setkáváme především s příjmením ve tvaru Hietler, ovšem zrovna tak jsou uváděny pro tutéž rodinu podoby Hitler, Hiedler, Hüdler či Hüttler. V Pohoří se vyskytovalo i příjmení Hübler, ale Hüblerovi neměli s Hüttlerovými nic společného.

Se jménem Hietler se v Pohoří setkáváme nejen v pozemkových knihách a matrikách, ale také v obchodních a živnostenských adresářích, starých turistických průvodcích, ve vzpomínkách pamětníků, kteří bydleli v Pohoří, i na pomníku padlým, který se dodnes dochoval a stojí poblíž někdejšího pohořského kostela Panny Marie. Například v první světové válce padl Franz Hietler. Ze soupisu majitelů domů pořízeného na sklonku druhého světové války, ještě před vysídlením tamních Němců, víme, že několik domů v místě patřilo příslušníkům rodiny Hietlerů. Konkrétně se jednalo o dům čp. 4 (domovní označení „Hietler-Tischler“, majitel Josef Hietler), čp. 5 („Oberer Hietler“, majitel Johann Hietler), čp. 10 („Ziegler-Haus“, majitel Ignaz Hietler), čp. 14 („Liebl-Hietler“, spolujednatel Johann Hietler), čp. 24 („Unterer Hietler“, majitel Ignaz Hietler, povoláním hostinský a řezník), čp. 57 („Hietler-Haus“), čp. 104 („Wegscheider“, spolujednatel Ignaz Hietler), čp. 125 (majitel Josef Hietler).

Buchers.

Pohoří auch Puchér.

Einw. 1166, D. 1152, Tsch. 14.

Bonaventura (Skleněná Hutě) 57, D. 56, Tsch. 1 - **Buchers** (Puchér) 706, D. 703, Tsch. 3 - **Georgendorf** (Jifice) 112, D. 112 - **Johannesthal** (Janovy Hutě) 86, D. 86 - **Paulina** 85, D. 85 - **Silberberg** (Stříbrná Hutě) 120, D. 110, Tsch. 10. Station Steinbach N. O. (14 km) - Sanit.-Distrikt Kaplitz.

Umlagen: Gem.-Uml. 68%, Schuluml. 15%. - Gem.-Vermögen u. Schulden: keine.

Gemeindevertretung: Gem.-Vorst. Andraschko Franz. - Gem.-Räte: Altmann Joh. - Weilguny Karl. - Ausschussmitgl.: Friedrich Alois - Wundsam Josef - Kreiner Josef - Bamberger Franz - Grill Johann - Witzany Johann - Voiti Karl - Grünberger Wenzel - Kreiner Karl. - Konst. 1. März 1912. - Schriftf. Morawetz Hans. - Gem.-Diener Gaschler Jos.

Pfarramt: Pfarrer Berger Johann - Chorrekter Tomann Franz.

Volksschule I in Silberberg: Schulleiter Papsch Karl - Ind. Lehr. Papsch Amalie.

Volksschule III: Schulleiter Tomann Franz - Lehrer: Morawetz Hans - Kitzler Eduard - Ind. Lehr. Ortner Mathilde.

Arzt: MUDr. Slabihoud Franz.

Hebammen: Hausl Katharina - Wundsam Aloisia.

K. k. Post- u. Telegrafenamts Buchers: Exped. Sturm Paula.

Spar- und Darlehenskassen-Verein für Buchers und Umgebung (unb.): Weilguny Karl, Obm., Altmann Johann, Stellv., Grill Johann, Grünberger Wenzel (Georgendorf), Milleder Wenzel; FZ Obm. o. Obm.-Stellv. u. 1 Vorst.-Mitgl.

Grossgrundbesitz (s. Grätzen): Revier: Förster Friedrich Alois - Hofeisi Karl - Jugl Viktor - Ruda Franz - Verw. Martin Karl.

Genossenschaft: Gen. sämtl. Gew. (Obmann Hietler Johann).

Agent: Hietler Joh.

Bäcker: Graser Rudolf - Novotný Aug.

Brothdl.: Antony Rich. (a. Branntweinsch.).

Galanterie- u. Schnittw.-Hdl.: Etzelsdorfer Katharina - Gaschler Anton - Kühmayer Aug.

Gastwirte: Dreiling Josef (geistl. g. Getränkehandel) - Götzinger Anna - Graser Rud. (Bäcker) - Grünzweig Karl (Georgendorf) - Hausl Kat. - Hietler Ant. (Fleischer) - Hietler Ign. (Fleischer, g. g. Getränke) - Kitzler Raimund (Bonaventura) - Kühmayer Kath. - Weilguny Marie - Weninger Franz (Silberberg).

Gemischtw.-Hdl.: Joh. Grohmann (Inh. Grohmann Johann) - Hietler Johann - Kastl Walburga - Muretix Stefan - Novotný Aug. - Weninger Franz (Silberberg).

Grünzeug- u. Obsthdl.: Benedikt Anna (Silberberg) - Mayer Franz.

Maurermeister: Neuteufel Josef.

Müller: Andraschko Franz.

Personentransport: Sturm Pauline.

Schmiede: Habinger Lud. (Silberberg) - Wundsam Josef.

Schneider: Kaspar Ant. - Krupicka Karl.

Schuhmacher: Guschbauer Johann (Georgendorf) - Necina Wenzel - Steidl Franz.

Tischler: Goldermann Franz - Hietler Jos.

Trafiken: Grünzweig Anna (Georgendorf) - Novotný Aug.

Uhrmacher: Miksch Johann.

Viehhdl.: Dreiling Jos.

Wagner: Socher Marie.

Vereine: Zweigver. d. dtsch. Böhmerwaldb. - Ortsgr. d. dtsch. agrar. Jugendb. - Verb. dtsch. Arb. - Freiw. Feuerw. - Anpflanzungs- und Verschönerungsver. - Dtsch. Schulver.

K. k. Gendarmerieposten: Wachtm. Egemann Franz.

O něco starší materiály z roku 1930 prozrazují, že členové rodiny Hietlerů drželi tyto nemovitosti – čp. 4, 5, 10, 24, 104 a 125. Když se místní vykupovali vůči hraběti Buquoyovi z poddanských povinností v polovině 19. století, hospodařil na usedlosti čp. 24 Ignaz Hüttler. K tomu příslušel ještě domek čp. 112. Jiný Hietler, případně Hüttler, coby majitel domu v Pohoří není uveden.

Vůbec prvním představitelem rodu Hietlerů v Pohoří byl Lorenz Hüttler, Hütler či též Hüdler, povoláním řezník, který žil s rodinou v domě čp. 24. Tam také dne 1. května 1824 ve věku 65 let zemřel. Lorenz Hütler pocházel z Langschlagu, který leží západně od okresního města Gross-Gerungs v Dolních Rakousích. Jeho rodiče se jmenovali Josef a Magdalena. Přímo v Pohoří se mu narodily ze svazku s Magdalenou Ring děti Josef (*1795), Martin (*1797), Walpurga (*1799), Johann (*1800), Ignaz (*1802) a Anna (*1807).

O pokračování rodu Hütlerů v Pohoří se postarali především Lorenzovi synové Martin Hütler (*20. X. 1797), Johann Hietler (*24. VI. 1800) a Ignaz Hietler (*14. III. 1802). Martin a Johann pokračovali v otcovské živnosti, přičemž mladší Johann zůstal jako řeznický mistr v Pohoří (čp. 21), starší Martin odešel do vesnice Gugu (obec Sandl, okres Freistadt, Horní Rakousy), kde v domě čp. 11 rovněž provozoval řeznickou živnost. Johann Hietler se oženil roku 1824 a jsou známy jeho děti Josef (*1825), Anna (*1826), Rosina (*1829), Maria (*1831) a Anton (*1833). Ignaz Hietler uzavřel sňatek v roce 1833. Martin žil trvale v Gugu, ale jeho synové přesídlili zpět do Pohoří. Z nich známe Antona Hietlera (čp. 4) narozeného roku 1835. Jeho dětmi byly Ignaz (*1866), Karl (*1869), Adolf (*1872) a Josef (*1874). Dalším Martinovým synem žijícím v Pohoří byl Ignaz Hietler (čp. 24) narozený již roku 1828. Ten se stal otcem dětí Marie (*1860), Antonie (*1862), Josefa (*1864), Ignaze (*1868), Johanna (*1869), Franzisky (*1872) a Karla (*1874).

Domek čp. 56 vlastnil Josef Hietler (*1825), syn Johanna (*1800). Josefovi se po sňatku uzavřeném v pohořském chrámu Páně v roce 1851 narodily děti Anna (*1851), Maria (*1852), Johann (*1854), Karolina (*1857), Karl (*1859), Veronika (*1863), Rosina (*1866) a Antonia (*1869). Mladší matriční doklady dosud nejsou zpřístupněny široké veřejnosti, tudíž se nedá rekonstruovat přehled potomků Lorenze Hütlera až do roku 1946, kdy museli všichni pohořští Němci opustit svou vlast. Co se týče příbuznosti Hietlerů (Hiedlerů) z Pohoří s Hitlerými (Hiedlerými) ze Spitalu a Walterschlagu, nepodařilo se dosud nic v tomto ohledu prokázat. Vyloučit ovšem to, že německý diktátor Adolf Hitler měl skutečně vzdálené příbuzné v jihočeském Pohoří, úplně nelze. Jak známo, Spital, Walterschlag i Langschlag neleží až tak daleko od sebe.

Každopádně z českých pramenů společné kořeny dohledat nelze, muselo by se pokračovat studiem dokumentů na území Dolního Rakouska. Především zjistit více o Lorenzovi Hütlerovi (1759-1824), který se první objevil na panství hraběte Buquoye v osadě Pohoří. Dále pak pátrat po jeho příbuzných a po sourozencích jeho rodičů. Není vyloučeno, že v tomto směru můžeme najít nějaké přímé příbuzenské vazby mezi walterschlagskými a langschlagskými Hietlerými.

Prameny a literatura:

- Národní archiv, Zemská vyvazovací komise, sg. AK 6212, Výkupní katastr – Pohoří, 1852, ka. 1079.
- Special-Orts-Repertorium von Nieder-Oesterreich. Wien 1883.
- Special-Orts-Repertorium von Ober-Oesterreich. Wien 1883.
- Státní oblastní archiv v Třeboni, Sbírka matrik Jihočeského kraje, fara Pohoří na Šumavě, Matrika narozených – ves Pohoří, 1785-1804, kn. 4
- SOA Třeboň, SM, fr. Pohoří, Matrika narozených – ves Pohoří, 1804-1847, kn. 5.
- SOA Třeboň, SM, fr. Pohoří, Matrika narozených – celá farnost, 1814-1852, kn. 2.
- SOA Třeboň, SM, fr. Pohoří, Matrika narozených – celá farnost, 1848-1878, kn. 3.
- SOA Třeboň, SM, fr. Pohoří, Matrika oddaných – ves Pohoří, 1785-1841, kn. 8.
- SOA Třeboň, SM, fr. Pohoří, Matrika oddaných – celá farnost, 1842-1873, kn. 7.
- SOA Třeboň, SM, fr. Pohoří, Matrika zemřelých – celá farnost, 1784-1868, kn. 9.
- Státní okresní archiv Český Krumlov, Archiv obce Pohoří na Šumavě, sg. II A, Kronika s vypsáním dějin obce („Gemeinde-Gedenkbuch der Marktgemeinde Buchers“), 1925-1944, kn. 1.
- SOKA ČK, AO Pohoří, sg. II A, Příruční kniha ke kronice („Handbuch zum Gedenkbuche der Gemeinde Buchers“), 1923-1944, kn. 2.